

احتمال در ذات بیمه‌گری است

کشورپا

آقای دکتر مسعود حجاریان کاشانی

مدیرعامل انجمن حرفه‌ای صنعت بیمه

سازد

می‌دانیم که مباحث حسابداری با تصمیم‌گیریهای اقتصادی ارتباط تنگاتنگ دارد. دیدگاه مدیران پرتجربه و موفق، به روش‌تر شدن مباحث کمک می‌کند و زمینه را برای ارتقای نقش حسابداری در اقتصاد کشور فراهم می‌سازد. از این دعوت حسابرس را پذیرفتید و این فرصت را برایمان فراهم آوردید تا نظر و دیدگاه شما را در ارتباط با موضوع برآوردهای حسابداری در صورتهای مالی، در زمینه صنعت بیمه که از حوزه‌های مهم اقتصاد کشور است، با خوانندگان نشریه در میان بگذاریم، بسیار سپاسگزاریم.

اولین پرسشمان را این‌گونه باشما در میان می‌گذاریم که: برخی از اقلام صورتهای مالی به‌طور دقیق قابل اندازه‌گیری نیستند و از طریق برآورد تعیین می‌شوند. در صنعت بیمه مهمترین اقلام برآوردی کدامند و اهمیت آنها در صورتهای مالی شرکتهای بیمه چقدر است؟

دکتر حجاریان

بسیاری از اقلام مندرج در صورتهای مالی شرکتهای بیمه قطعی نبوده و برآوردی است. مهمترین آن، ذخایر فنی از جمله ذخایر حق بیمه، خسارت معوق، خسارتهای گزارش نشده، تکمیلی، ریسکهای منقضی نشده، و ذخیره ریاضی است که ابعاد زیادی دارد.

مقدار این ارقام در صورتهای مالی شرکت بیمه نیز بسیار بالاست به‌طوری که مجموع آنها ممکن است بیش از ده برابر سرمایه شرکت باشد. انحراف برآوردها نیز ممکن است از چند درصد تا چند برابر مقدار واقعی باشد و مبلغ آن نیز ممکن است به چند برابر سرمایه شرکت برسد؛ لذا اقلام برآوردی جزو اقلام بااهمیت محسوب می‌شوند.

فکر نمی‌کنم هیچ صنعتی از نظر برآورد اقلام حسابداری، نظیر صنعت بیمه باشد. این ویژگی، به ماهیت این صنعت مربوط است. در سایر صنایع، تعهدات فروشنده به‌همراه هزینه آن مبادله می‌شود. در صنعت بیمه، حق بیمه هنگام صدور بیمه‌نامه دریافت می‌شود ولی تعهدات بیمه‌گر به آینده موکول می‌گردد و به‌احتمال بسیار کم به پرداخت خسارت تبدیل می‌شود. احتمال، در ذات بیمه‌گری است، و برآورد تعهدات بیمه‌گر و سایر اقلامی که از آن یاد کردیم، در تهیه صورتهای مالی شرکتهای بیمه ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است.

ساعت

در صنعت بیمه، داراییها و بدهیهایی که قطعیت ندارند چگونه برآورد می‌شوند؟ چه مشکلاتی برای برآورد این نوع ارقام وجود دارد؟ حساب‌برسان برآوردها را چگونه ارزیابی و تایید می‌کنند؟

دکتر حجاریان

استفاده از برآورد در صنعت بیمه روشهای تخصصی خاص خود را دارد که خارج از دانش حسابداری است. دانش‌آموختگان آمار در سطوح کارشناسی ارشد و دکترای بیم‌سنجی (Actuary) این روشها را می‌آموزند. در ایران تعداد محدودی از این رشته دانش‌آموخته شده‌اند و نقش درخور توجهی در صنعت بیمه ندارند و هنوز برآوردهای ارقام صورتهای مالی شرکتهای بیمه به‌طور سنتی انجام می‌شود. مشکل برآوردهای نادقیق در این صنعت آن است که حساب‌برسان هم فاقد تخصص لازم برای حسابرسی صورتهای مالی شرکتهای بیمه هستند. به‌همین دلیل در گزارشهای خود به مجامع شرکتهای بیمه، از عبارتهای مبهمی استفاده می‌کنند که نشان می‌دهد توان ارزیابی و تایید ارقام صورتهای مالی را ندارند.

ساعت

مدیران صنعت بیمه، در ارتباط با برآوردهای حسابداری در صورتهای مالی، چگونه با حساب‌برس خود به درک یکسان دست پیدا می‌کنند؟ مدیران یادشده چه چالشهایی با حساب‌برس خود دارند؟

دکتر حجاریان

سازمان حسابرسی در سالهای اخیر به مشکلات موجود در برآوردهای حسابداری بیمه توجه بیشتری کرده و در این ارتباط بعضی از شرکتهای حسابرسی شده را ملزم به اصلاح برآوردهای خود کرده است که حاصل آن روابط با صاحب‌کاران را با چالش روبرو ساخته است. کمتر دیده‌ام که سایر حساب‌برسان مشکلی در این خصوص داشته باشند.

ساعت

برآوردهای حسابداری باید با رعایت استانداردهای حسابداری انجام شود. آیا استانداردهای حسابداری ایران با واقعیات صنعت بیمه ایران سازگاری دارد؟ مدیران صنعت بیمه چه دیدگاهی نسبت به استانداردهای حسابداری ایران در ارتباط با برآوردهای حسابداری در صنعت بیمه دارند؟

دکتر حجاریان

استانداردهای حسابداری ایران که ملاک حسابداری و حسابرسی است، به برآوردهای صنعت بیمه ورود نکرده و از این بابت عقب‌ماندگی زیادی دارد. بعضی از حساب‌برسان که در حوزه حسابرسی داخلی و حسابرسی عملیاتی فعالیت دارند توانسته‌اند برای حسابرسی بیمه فرایند و فهرست‌مطابقت تهیه و خدماتی را به بعضی از شرکتهای ارائه‌کننده ولی این فعالیتها موردی است و به‌صورت یکنواخت و برپایه وحدت رویه در سطح صنعت به‌کارگرفته نشده است.

برآوردهای بیمه بر اساس آیین‌نامه‌های مصوب شورایی عالی بیمه انجام می‌شود. در این آیین‌نامه‌ها روش برآوردهای بیمه به‌صورت اولیه ارائه شده است و صورتهای مالی نیز بر اساس آنها تهیه می‌شود و حساب‌برس هم بر اساس آنها اعلام نظر می‌کند. برآوردهای آیین‌نامه‌ای همواره فاصله درخور توجهی با ارقام واقعی دارند. به‌صورت اصولی باید از روشهای بیم‌سنجی برای برآورد بهینه ذخایر فنی استفاده کرد، و در مورد بدهیها، مزاد بیشتر از روش آیین‌نامه‌ای، به‌عنوان ذخیره آزاد (Free reserve) در صورتهای مالی افشا شود.

پیشنهاد من آن است که حسابرسی در صنعت بیمه به‌صورت تخصصی انجام شود و حساب‌برسانی که در این صنعت فعالیت می‌کنند، متخصصان بیمه و بیم‌سنجی را در کار حسابرسی خود به‌کار گیرند.

ساعت

مدیران صنعت بیمه در ارتباط با افشای کامل ارقام برآوردی صورتهای مالی (مفروضات استفاده‌شده، روش برآورد، مبنای انتخاب روش برآورد، علل وجود ابهام در برآورد و پیامدهای آن، و ...) چه دیدگاهی و چه سیاستی دارند؟

دکتر حجاریان

سیاست متداول اکثر مدیران صنعت بیمه افشای برآوردها بر اساس آیین‌نامه‌های مصوب شورایی عالی بیمه است، ولی این آیین‌نامه‌ها پنجره‌های باز و نقاط تفسیرپذیر زیادی دارد که ممکن است برآوردها را با خطای کارشناسی روبرو کند.

ساعت

از همراهی شما در این گفتگو یکبار دیگر سپاسگزاری می‌کنیم.

